

ADVIES UITGEBRACHT
DOOR DE ECONOMISCHE EN SOCIALE RAAD
VOOR HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST
TIJDENS ZIJN ZITTING VAN 7 JULI 2008

inzake

**de versterking van de interregionale samenwerking en
van de mobiliteit van werknemers en werkzoekenden**

VERSTERKING VAN DE INTERREGIONALE SAMENWERKING EN VAN DE MOBILITEIT VAN WERKNEMERS EN WERKZOEKENDEN

Vorbereiding van de Banenconferentie van 14 juli 2008

Advies van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 7 juli 2008

Aanhangigmaking

Op 27 juni 2008 heeft de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanwege de Minister van Tewerkstelling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een adviesaanvraag ontvangen betreffende de teksten ter voorbereiding van de Interministeriële Banenconferentie van 14 juli 2008 met het oog op de versterking van de interregionale samenwerking en van de mobiliteit van werknemers en werkzoekenden.

Advies

Het onderhavig advies van de Raad omvat twee delen :

- A. Een gezamenlijk advies van de drie Economische en Sociale Raden van het land.
- B. Specifieke beschouwingen van de ESRBHG betreffende het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

A. Gezamenlijk advies van de drie Economische en Sociale Raden van het land

Preambule

In het kader van de voorbereiding van de Interministeriële Banenconferentie hebben de drie gewestelijke Economische en Sociale Raden het initiatief genomen om via gezamenlijke inspanningen een belangrijke vooruitgang op het vlak van de interregionale arbeidsmobiliteit te boeken. Omdat ze een onevenwicht tussen de werkloosheidsgraad enerzijds en de nood aan banen van de ondernemingen anderzijds vaststellen, zijn ze nagegaan welke obstakels men moet wegwerken om deze mobiliteit mogelijk te maken.

In het kader van hun bevoegdheden hebben de regionale sociale partners de ambitie om, over de regiogrenzen heen, zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en vacatures op te vullen. Ze zullen zich hiervoor inzetten en acties ondernemen om de obstakels weg te werken.

Het is de eerste maal dat de drie Raden rondom een dergelijke problematiek samenwerken. Dit wijst op het belang dat de sociale partners eraan hechten. Zowel hun bewustwording als hun wil om zich op dit vlak te engageren worden in het volgend advies weergegeven.

1. Interregionale mobiliteit: enkele uitgangspunten van de sociale partners

De sociale partners beschouwen de interregionale mobiliteit als één van de oplossingen voor een betere werking van de arbeidsmarkt. Ze verzoeken om alle subgewesten van het land en hun mogelijke relaties in overweging te nemen en vragen een grondige analyse, die rekening houdt met de bestaande en denkbare stromen. De sociale partners wensen de volgende acties verder te ontwikkelen :

Acties op het niveau van de bemiddelingsdiensten. De samenwerking tussen de verschillende bemiddelingsdiensten is uitgestippeld en moet nu op kruissnelheid komen. De sociale partners vragen om deze samenwerking verder te optimaliseren en waar nodig bij te stellen. Bovendien zijn de sociale partners van mening dat ook op volgende terreinen een samenwerking aangewezen is :

- de competentiestandaarden, de kwalificatiestructuren en EVC-dynamieken op elkaar afstemmen ;
- een inventaris opmaken van de opleidingen die op het grondgebied van de 3 Gewesten worden georganiseerd ;
- de doorgedreven individuele coaching van de werkzoekenden uitbouwen ;
- de haalbaarheid van de uitwisseling van werkzoekenden-dossiers onderzoeken ;
- de vacaturedatabanken vlot kunnen raadplegen en uitwisselen ;
- het experiment met de « jobdatings » in andere tewerkstellingsgebieden van het land overnemen.

Taalplan. Een te beperkte kennis van de tweede taal vormt één van de belangrijke aspecten van de problematiek van de interregionale mobiliteit.

De sociale partners vragen om een interregionaal plan te ontwikkelen waarbij de focus onder meer komt te liggen op relevante, aan de job aangepaste, taalvereisten en taalopleidingen op de werkvloer.

De taaleisen van de werkgevers moeten worden geobjectiveerd, per functie worden verduidelijkt en in elke werkaanbieding worden opgenomen. De bemiddelingsdiensten kunnen de ondernemingen helpen bij een betere functionele vaststelling van hun taaleisen. De Europese nomenclatuur is hiervoor een goed instrument.

De sociale partners wijzen er echter wel op dat ook vanuit het onderwijs zelf een antwoord moet komen op de huidige problematische situatie. De kennis van de tweede landstaal van de toekomstige schoolverlaters moet er merkkelijk op vooruitgaan, zodat remediërende maatregelen niet meer nodig zijn.

De fysieke mobiliteit faciliteren en stimuleren. Moeilijkheden op het vlak van de fysieke mobiliteit vormen vaak een concrete barrière om in een ander gewest te gaan werken. Gelet op de eigenheid van het openbaar vervoersnetwerk biedt een betere afstemming en samenwerking tussen de regionale vervoersmaatschappijen en de NMBS maar een beperkte oplossing.

Bovendien wijzen de sociale partners erop dat de mobiliteit van werkzoekenden zowel vanuit het interregionaal als vanuit het intraregionaal perspectief moet worden bekeken.

Wat het openbaar vervoer betreft, dringen de sociale partners er op aan dat de vicieuze cirkel doorbroken wordt. Het kan dus niet dat een lijn pas opengesteld wordt wanneer er voldoende gebruikers zijn, terwijl het cliënteel pas kenbaar wordt op het moment dat het aanbod bestaat. Het doorbreken van deze vicieuze cirkel vereist een prospectieve aanpak en politieke wil. In dit opzicht zouden de beheerscontracten van de openbare vervoersoperatoren een relevant instrument kunnen uitmaken.

De sociale partners dringen aan op de noodzakelijke afstemming tussen enerzijds de ondernemingen onderling (bijv. op het vlak van de uurroosters), en tussen anderzijds de ondernemingen en zowel de openbaar vervoersmaatschappijen als hun bevoegde overheden.

Om tot een efficiënte en duurzame oplossing te komen moet er meer gewerkt worden op maat, rekening houdend met de specifieke behoeften van de bedrijven en de bedrijvzones. Daarom is het voor de sociale partners aangewezen om via de sectoren en ondernemingen faciliterende, innoverende en stimulerende maatregelen te ontwikkelen om tot een collectief en duurzaam vervoer te komen dat het openbaar vervoer aanvult.

Het onthaal en de integratie van de werknemers verbeteren. Eens de werknemers en de werkgevers de stap hebben gezet, is het belangrijk om deze tewerkstelling goed te ondersteunen zodat ze duurzaam wordt. Deze ondersteuning moet zich zowel richten op de werknemer als op de werkgever (bijv. door de uitbouw van « jobcoaches » die o.a. focussen op taal). De werkgevers- en werknemersorganisaties engageren zich om een rol te spelen in deze materie.

Psychologische barrières aanpakken via sensibilisering en informatieverbreiding door de werkgevers- en werknemersorganisaties. Eén van de barrières voor interregionale mobiliteit is van psychologische aard, waarbij zowel de werknemer als de werkgever omwille van een aantal vooroordelen de interregionale mobiliteit niet als een realistische optie beschouwen. De sociale partners erkennen in deze hun eigen rol en willen dan ook alles mee in het werk te stellen om deze psychologische barrière via sensibilisering en informatieverbreiding weg te werken. Dit omvat zowel het sensibiliseren van de werkzoekenden als het sensibiliseren van de werkgevers over de competenties van de werkzoekenden en de werknemers. Dit kan onder meer de vorm aannemen van een mediacampagne die de positieve effecten van mobiliteit aan beide zijden van de taalgrens toelicht.

2. Bespreking van de teksten

2.1. Algemene appreciatie van de voorliggende nota's

Voor de sociale partners bevatten de voorliggende nota's globaal gezien een goede analyse van de noden die het streven naar interregionale mobiliteit voeden en geven ze een duidelijke stand van zaken betreffende de maatregelen die al werden genomen ter bevordering van de interregionale mobiliteit. De sociale partners verwachten echter ook een duidelijk voorstel voor de verdere aanpak van de problematiek. Voor het aspect arbeidsmobiliteit is dit niet opgenomen in de nota's. Voor de sociale partners moet een dergelijk voorstel de huidige maatregelen ondersteunen, monitoren (zie verder punt 2.2.) en versterken en waar nodig aanvullen met ontbrekende elementen. Dit moet volgens de sociale partners de ambitie van de Interregionale Banenconferentie zijn.

2.2. Opmerkingen inzake het luik arbeidsmarkt

Nood aan een doordacht beleid op basis van een grondige analyse van de arbeidsmarkten in de drie Gewesten. Voor de sociale partners is de interregionale mobiliteit één van de wegen is om te komen tot meer zuurstof voor de arbeidsmarkt. Hierbij is het belangrijk om goed te analyseren welke problemen een oplossing kunnen vinden in de interregionale mobiliteit. Het tweede gedeelte van bijlage 2 van de nota geeft hiertoe een eerste aanzet. Hieruit blijkt alvast dat sommige beroepen knelpuntberoepen zijn in twee, en zelfs de drie Gewesten van het land, terwijl er aan andere beroepen maar in één enkel Gewest een kwantitatief tekort is.

Een sectorale invalshoek ontwikkelen. De noden die aan de basis liggen van het streven naar interregionale mobiliteit zijn zowel toe te schrijven aan de verschillen in aard als in omvang tussen de sectoren. Dit blijkt uit de analyse van de knelpuntberoepen. Daarom is het voor de sociale partners onontbeerlijk dat de sectorale bril wordt opgezet bij het uitwerken en realiseren van de acties voor meer interregionale mobiliteit.

Inzet van specifieke arbeidsmarktinstrumenten. Een aantal arbeidsmarktinstrumenten werken in op problemen die ook aan de interregionale mobiliteit zijn gerelateerd. Hierbij denken de sociale partners bijv. aan de taal-IBO/FPI langues, de opleidingen tweede taal op de werkvloer en aan het Talenplan van het « Marshallplan ». De sociale partners wensen dat dergelijke arbeidsmarktinstrumenten meer worden ingezet.

Monitoring is essentieel. Wat de interregionale mobiliteit betreft, zijn er op meerdere vlakken duidelijke doelstellingen vooropgesteld, bijv. betreffende het aantal vacatures dat tussen de bemiddelingsdiensten wordt uitgewisseld. Voor de sociale partners is het noodzakelijk dat er een uitgebreide en regelmatige monitoring komt van de verschillende inspanningen, waaronder de vacature-uitwisseling en de bemiddeling, de jobbeurzen en banenmarkten. Aan de hand van deze monitoring zou men ook informatie moeten verzamelen over de toestand van de gemobiliseerde werkzoekenden en/of van de werkzoekenden in de reserve van de mobiele arbeidskrachten die niet werden gerekruteerd : geografische zone, activiteitensector, functies of beroepen, opgegeven redenen, enz.

De verantwoordelijkheid van het onderwijs met betrekking tot taal (zie hierboven 1. Taalplan).

Ook in de samenwerking VDAB-Actiris gemengde teams. Momenteel wordt er door de VDAB en FOREm geëxperimenteerd met gemengde teams. Deze experimenten zouden ook bij de samenwerking tussen de VDAB en Actiris (zie ook Lokale Werkwinkels) en de FOREm en Actiris moeten worden opgezet en/of versterkt.

2.3. Opmerkingen inzake het luik mobiliteit

De sociale partners aanvaarden dat voor de uitbreiding van het openbaar vervoer en de afstemming interregionaal met proefprojecten wordt gewerkt. Aangezien het om proefprojecten gaat, is het noodzakelijk om een structuur op te stellen m.b.t. de evaluatie en bijsturing van de projecten. De sociale partners willen bij de evaluatie van deze projecten worden betrokken.

Deze evaluatie zou meer duiding moeten geven over :

- wie de verantwoordelijkheid voor deze projecten draagt ;
- de financiering van deze projecten ;
- de communicatiestructuur voor de afstemming van werktijden/arbeidsregimes en de uurregelingen van het openbaar vervoer en de afstemming van werktijden tussen bedrijven onderling, met het oog op het efficiënter inzetten van het openbaar vervoer of het opzetten van gezamenlijk initiatieven rond bijzonder geregeld vervoer ;
- de prijzen van de abonnementen ;
- de duurtijd van de proefprojecten.

Een tweede bedenking is dat de concrete voorstellen zich richten op tewerkstelling nabij de taalgrens. De vraag kan gesteld worden waarom hierop wordt gefocust, terwijl er ook een vrij grote interregionale pendel naar verder afgelegen steden is.

Voorstellen aan de overheid :

Wat de inzet van openbaar vervoer betreft, is de verdere uitvoering van het GEN en de gewestelijke verbindingen van cruciaal belang om een fundamentele bijdrage te leveren tot de verbetering van de mobiliteit van, naar, binnen en rondom het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In juni 2006 hebben de drie Economische en Sociale Raden (SERV, CESRW, ESRBHG) in een gezamenlijke verklaring hun standpunt over het GEN uitgedrukt (*zie bijlage*).

De Raden herhalen dat het GEN gepaard moet gaan met een coherent beleid inzake de openbare vervoersnetwerken en de inplanting van parkings aan de intermodale knooppunten.

De overheid moet een gericht locatiebeleid voor de activiteitszones voeren. Bij de ontwikkeling van nieuwe (grootschalige) bedrijventerreinen of kantorenzones moet de bereikbaarheid via duurzame verplaatsingswijzen op voorhand worden voorzien. Men dient niet alleen te bekijken wat er al bestaat, men dient ook rekening te houden met de behoeften en zelfs de potentiële behoeften. De openbare vervoersmaatschappijen moeten ook proactief inspelen op de nieuwe ontwikkelingen.

De Regeringen moeten verder werken aan drempelverlagende maatregelen, die het openbaar vervoer aantrekkelijker en toegankelijker maken, zoals de verdere uitbouw van tariefintegratie tussen de verschillende vervoersstelsels en de ontwikkeling van een enig ticket.

2.4. De rol van de sociale partners

In hun schrijven vragen de Ministers van Tewerkstelling of de sociale partners bijkomende initiatieven zullen nemen.

De sociale partners wensen expliciet hun verantwoordelijkheid te nemen inzake de interregionale mobiliteit.

Ze stippen meer in het bijzonder de volgende domeinen aan :

- **het verbeteren van het onthaal en de integratie van nieuwe werknemers uit een ander Gewest in de ondernemingen.** De sociale partners mikken op een duurzame tewerkstelling. Daarvoor is een simultane ondersteuning van de werkgever en van de recent aangeworven werknemer van cruciaal belang.
- **het wegwerken van de psychologische barrières bij werkgevers en werknemers.** De sociale partners zijn er van overtuigd dat er psychologische barrières bestaan. Deze kunnen de resultaten van de andere beleidsmaatregelen/inspanningen hypothekeren. Daarom is het belangrijk dat er voldoende aandacht aan wordt besteed. Volgens de sociale partners kan dit onder meer gebeuren via een sensibilisering en informatieverbreiding door de werkgevers- en werknemersorganisaties en via het verzamelen van goede voorbeelden. Deze moeten aantonen dat de barrières kunnen worden overwonnen en moeten de meerwaarde van de interregionale mobiliteit benadrukken.
- **het stimuleren van transregionale proefprojecten.** Er zouden proefprojecten kunnen worden ontwikkeld in enkele ondernemingen die zich in de drie Gewesten bevinden en waarvoor zich rekruteringsproblemen stellen.

Voorts wensen de sociale partners de engagementen die ze opnemen in een aantal specifieke fora (de Vlaamse Luchthavencommissie, SERR, RESOC, Territoriaal Pact voor de Werkgelegenheid), alsook in een aantal ten uitvoer gelegde gewestelijke plannen (Marshallplan, Pendelplan, Contract voor Economie en Tewerkstelling) te benadrukken.

B. Specifieke beschouwingen van de ESRBHG betreffende het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Zowel wat de uitwisselingen van werknemers als de interregionale fysieke mobiliteit betreft, vraagt de Raad om het hele sociaal-economische hinterland van Brussel in aanmerking te nemen om zo de stromen op reële wijze weer te geven.

De Raad wil herinneren aan het belang van de Brusselse arbeidsmarkt voor de drie Gewesten van het land. Het Brussels Gewest en zijn hinterland zorgen voor 30 % van de tewerkstelling van het land en dus van de stromen.

Niettemin heeft Brussel nog altijd de grootste werkloosheidsgraad van het land, ook al is deze onlangs gedaald tot minder dan 20 %.

De sociaal-economische structuur van Brussel en zijn hinterland bestaat eveneens uit KMO's, die over het grondgebied zijn verspreid en waarvan de werknemers een mobiliteit vragen die aan hun vertrek- en aankomstplaats en aan de werkroosters zijn aangepast.

Een andere specifieke eigenschap van de Brusselse arbeidsmarkt is vandaag een hoge werkloosheidsgraad, van jongeren in het bijzonder. Wat echter de jonge, laag of zelfs niet gekwalificeerde werkzoekenden betreft, worden de Gewesten geconfronteerd met inschakelingsmoeilijkheden, en meer bepaald in de stedelijke gebieden. De diversiteit is ook een Brusselse specificiteit, die in de optiek om de mobiliteit van de werkzoekenden te bevorderen een bijzondere aandacht verdient.

De Raad wijst op de vereisten van de werkgevers ten overstaan van de attitudes die van de werkzoekenden worden verwacht.

De Raad verheugt zich erover dat de samenwerking tussen Bruxelles-Formation, de RDB en Actiris werd versterkt. Hij wenst dat ook met FOREm-Formation een dergelijke samenwerking tot stand zou worden gebracht. Tevens onderlijnt hij het belang van het alternerend leren voor Brussel. Hij onderlijnt eveneens de noodzakelijke coördinatie tussen alle operatoren: onderwijs, middenstandsopleiding, sectorale fondsen, socio-professionele inschakelingsoperatoren.

Teneinde de bereikbaarheid van de werkplaatsen te vergroten tijdens de uren waarin er geen of niet langer een aanbod aan openbaar vervoer is, waardeert de Raad het proefproject met collectieve taxi's dat de Regering van het Gewest vanaf september 2008 zal opstarten. Dit systeem zal het toelaten om de problemen inzake de toegang tot het luchthavengebied tijdens de nacht, ten minste gedeeltelijk, op te lossen.

De Raad wil graag wijzen op de goede resultaten die voortvloeien uit de verwezenlijking van de bedrijfsvervoersplannen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (*hij voegt als bijlage het initiatiefadvies toe, dat hij op 15 februari 2007 betreffende de eerste resultaten van de bedrijfsvervoersplannen heeft geformuleerd*).

De Raad wil de Regering erop wijzen dat de problematiek van de kinderopvang en deze van de interregionale mobiliteit van werkzoekenden op elkaar moeten worden afgestemd.

*

* *